

ԿԵՐՊՈՐՈՒՄՆԵՐ

Քաղաքային «Կումայրի» օրաթերթի հավելված

1991 թ. փետրվար: № 14: Գինը՝ 50 կոպ.

Հայաստանի մամուլային ԱՄՆ-ի պրեզիդենտ Լառա Բուշի տղան՝ Ջեյմսը և Լառա Բուշը:

Վրացական իՍՀ Փոքի Բաղաթի Լավանանգուստի կառանգի և իտալական «Jolli NERO» հավր. որի տախտակաձևում են զանգված Սպիտակամեղի ունեցած Եփրատից տուժածների համար 85 տեղակները: Լուսանկարում Լավանանգուստի Կառանգի Չիմինոն և Սպիտակի Բաղաթիցի գործկաթի Լավանանգուստի Հովհաննես Գրիգորյանը Փոքիի Լավանանգուստում:

ՑԱՎ ԱԿՑՈՒՓՑԱՆ ԻՈՍԻՔԵՐ

Հայկական բարեգործական միության (ԱՄՆ) փոխնախագահ ԼՈՒԻՋ ՄԻՄՈՆ

— Այդ սարսափելի նորությունը ես իմացա հեռուստատեսային նորություններից: Ինչ զգացի այդ պահին: Ցրնցալարավաճի մեջ ընկա: Իսկույն նետվեցի դեպի հեռուստա՝ զանգահարելու Երևան: Գլխումս սուկ մի միտք էր՝ կենդանի՝ են արդյոք, հարազատներս, մտերիմներս: Բայց կապ չկար և չկա մինչև այժմ էլ: Առայժմ անտեսողակ

եմ մնացել ոչ միայն ես, այլև ԱՄՆ-ում բնակվող բազում այլ հայեր: Ներկայումս ԽՍՀՄ ողորակ լինելու համար պատրաստ են տուժածների օգնության համար հավաքած իրերը, դեղորայքը, սննդամթերքը: Ես մեզ մտղթում եմ արիություն: Չէ որ միայն միասնաբար կարելի է հաղթահարել նման հրեշտակը, անսպասելի վիշտը:

Ք Ո Ւ Մ Ա Ն Ց Ա Ն Վ Ե Ր Ջ Ի Ն Տ Ա Գ Ն Ա Պ Ը

Վեր է կացել հին վիշապը նոր բափով,
Վեր է կացել վերջին մոյի տագնապով,
Արյունբույստ սնիրներով ահավոր
Մահ է շնչում լեռներն ի վեր պլուր:

Ու նրա դեմ ելած անզուսպ, անսահման,
Հարձակ տալով ամեն կողմից՝ հայտնյան
Հին հին հույսերն ու հուզմունքը դարավոր
Մասն են լինում լեռներն ի վեր պլուր...

Ու լեռները պատավ մոր պես վերսափեց
Արևոտում են գլուխները իրենց հին,
Միշտ խորհեցով ամպերի տակ սևակեան,
Ու հենց իրենց հառաչանքն են կուտակված...

Լուսանկարը՝ Հժ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆԻ

1988 ՌԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 7

Լուսանկարները՝ ՀՄ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆԻ

ԳԱՏՄՈՒՄ Է ԲՈՒՅՐԸ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԳՐԻԳՈՐԻ ԳՈՒՐԳԱՐՅԱՆ

Երբ «Սովետական Հայաստան» թերթը անվանակոչվեց «Խորհրդային Հայաստան», եղբայրս՝ Կարապետ Գորգարյանը այլևս չկար, մինչդեռ այնքան էր սպասում այդ խորհրդային, բառին: Ու միշտ՝ թե մեր առօրյա խոսակցության ընթացքում, թե իր ուսանողներին դասավանդելիս, խոսում էր այդ բառի մշակակության և անհրաժեշտության մասին: Հայասեր էր, էությանը բարի ու նույնը պահանջում էր բոլորից: Դժվար կյանք էր ունեցել. բանտ, արքուն... Մի քանի ամիս Քանաքեռի և Էջմիածնի գաղութներում մնալուց հետո (1941 թ.), նրան արտարում են: 15 տարվա արքունական տատապանքներից հետո, 1956 թվականի օգոստոսի 30-ին Կ. Գորգարյանը վերստին դառնում է իր հարազատ քաղաքը՝ արդարացված: Վերստին դառնում և կրկին շարունակում է մայրենի լեզվի ուսումնասիրությունը, պաշտպանում է դիսերտացիա, ստանում գիտական աստիճան (դոցենտ), աշխատում հայրենի քաղաքի մանկավարժական ինստիտուտում: Սակայն 1988 թվականի դեկտեմբերի 7-ին նա իր մահ կանաչում կնքում է «Կունայրի» («Բանվոր») թերթի խցի-բազումությունում, որի հետ կապված էր սերտորեն և այդ օրն էլ, այդ պահին, այնտեղ էր գտնվում:

Կ. Գորգարյանի հիշատակի հավերժացումը նրա հրատարակված գրքերն են և նրա ուսուցանած սաները:

ԱՐԹՈՒՐ (ՍԱՐԳԻՍ)

ՌԱԶՄԻՎԻ ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ

1964 թ. փետրվարի 18-ին ԽԱՉԱՏՐՅԱՆՆԵՐԻ տանը թեւածում էր ուրախությունը: Ծնվել էր արու գավակ, որի հետ այնքան հույսեր ու երազներ էին կապել ծնողները: 4-րդ դասարանի պարծանքը էր նա: Ավարտելով միջնակարգը, ընդունվեց պոլիտեխնիկական ինստիտուտի Լեհիմակաճի մասնաճյուղի երկնային բաժինը: Սովորելու հետ զուգահեռ աշխատել է մագնիսաֆոֆոլիչների գործարանում. որպես կոմբիլիտմիության քարտուղար: Ծառայել է խորհրդային բանակում, որի ընթացքում միայն պատվոգրեր ու շնորհակագրեր է բերել:

Ապագայի հանդեպ հույսեր էին կապում թե գործարանի ղեկավարները, և թե ծընողները: Ավարտելով 24 գարուններով: ԾՆՈՒՆԻ ԾՆՈՐՀԱՎՈՐԵՆՔ, ԹԵ՝ ՄԱՀԻ ՈՂՐԱՆՔ:

Միգրացիա այս էլ էր նակատագրի խաղ, որ մոտազուտ Փետրվարի 18-ին «Հիշողությունում» շնորհավորում ենք ծնունդդ: 24՝ Արարողորջ գարուններ և 24 կոկոն վարդեր տեսար դու: Աշխարհի վրայով էլի շատ ու շատ գարուններ կաահեն, բայց դու հավերժ կմնաս 24 գարուն: Ավաղ 25-ին չհասար: Ու հիմա անհնար է ամոքել ծնողներիդ վիշտը, որոնք սպրում են քո հուշերով ու նկարներով: Մեկնակը զարդարյալ

են քո նկարները, փոքրից մինչև 24 տարեկան: Տան միակ հույսն էիր, ծնողներից նեղուկն ու պարծանքը: Մայրդ չի հաշտվում քո կորստյան մտքի հետ: Նա արտասովորապես աչքերով կանգնում է նկարներիդ առաջ, նայում է քո թախծուտ կապույտ աչքերին, և նրա մշուշոտ աչքերի առաջ կհնոժապավենի մահն սահում են քո 24 տարիների պարած երջանիկ օրերը: Հայրդ՝ ամեն բարի լույսի հետ կյանքի ցողով լի ծաղիկներ է բերում քեզ, և կարծես այդ ցողով ուզում է կենդանացնել քեզ և միշտ կրկնում՝ —Ախ, Արթուր: Արև կար քո կապույտ աչքերում, արև, կյանք ու լույս... Կյանքում կենսախիւնդ էիր, եռանդուն այնքան, որ դիմացինից էլ էիր վարակում քո կարկաշուն ծիծաղով, գործելու, լիաթոք շնչելու և ապրելու քո տրամադրությամբ: Միբեյի Արթուր՝ հիմա բոլորը հիշում են քեզ ու կարոտում: Վշտամար մայրդ արտի կսկիծով է շնորհավորում ծնունդդ... «Ախ իմ գարուն քաղիկ...»:

ԲԵՐՄՈՒԹՅԱՆ ԵՐԱՆԿՅՈՒՆԻ

ՀԱՍՄԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ և ՄԻՍԱՔ ԱՐՐԱՀԱՄՅԱՆ

Սկզբում «եռանկյունի» արտահայտությունը օգտագործում էին միայն երկաթուղայինները: Տարիներ անց ամառի այդ վայրը դարձավ հազարավոր մարդկանց անձնական հասցե: Մի բան անհայտ

էր բոլորին, որ բնակելի ճորգանգվածը ոչ պակաս աղետաբեր էր լինելու, քան ինքը՝ Բերմուդյան եռանկյունին: Եռանկյունու հազարավոր զոհերից մեկն է ՀԱՍՄԻԿ ԱՐՁՈՒՄԱՆԻ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆԸ, ծնված 1967 թ. մարտի 8-ին: Սովորել և ախարտել է Մ. Արմենի անվան դպրոցը: 8-րդ դասարանում աղջիկը զրկվեց մորից: Կա

փոխարինեց աշխատող մորը: Ուսուցչուհի դառնալու երազանքը մնաց ինչ-որ մի տեղ՝ հեռվում: Իրականը Չկալովի անվան կարի ֆարիկան էր: Այստեղ նա անդամագրվեց երիտասարդական արտադրամասին, դարձավ երիտասարդ աղջիկների կոմերիտական ղեկավարը: 1987 թվականին ամուսնացավ: Մեկ տարի անց, երբ բոլորել էր 20 տարին, ծնվեց առաջին որդին՝ ՄԻՍԱՔ ՀՐԱԶՈՒ ԱՐՐԱՀԱՄՅԱՆԸ: Ո՞վ էր տեսել, որ մեռնի երջանկությունը, այնքան երիտասարդ, այնքան ծաղկափոթ: Մայր ու որդի դարձան եռանկյունու բազում զոհերից մեկը: Չկա Համսիկը: Նրա կարտուն ու սերն է թևածում երկու բնտանիքներում, որոնց համար նա աղջիկ էր ու հարս, մայր էր ու քույր:

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍՍ ՌԱՅԻԿԻ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ

Կյանքում հազվադեպ է պատահում, երբ մի անհատի մեջ ամփոփվում են մարդկայինը, բարին ու գեղեցիկը, եվրոպականը: Մեղմ ու բարի ծագում, լայն ու խոհուն ճակատ, գեղեցիկ ու թափանցող հայացք, մտածկոտ ու խելացի դեմք: Այսպես ենք հիշում մեր սիրելի ընկերոջը՝ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍՍ ՌԱՅԻԿԻ ԱՌԱՔԵԼՅԱՆԻՆ: Ընդամենը 27 զարուն ապրիլի քաղցածաթիվ երազանքներ ունեցող, կյանքի շեմին նոր ոտք դրած երիտասարդը: Հովհաննեսը գիտեր, որ կյանքը չի սիրում ծուլներին ու վախկոտներին: Ահա թե ինչու զոհարուժյաժ, բայց ինքնուրույն կերպով հաղթահարելով բոլոր խոչընդոտները՝ ընդունվեց Երևանի պոլիտեխնիկական ինստիտուտի ազգիտեսիսիկայի ֆակուլտետը, որն աճարտելուց հետո աշխատանքի անցավ հայրենի քաղաքի «Մագնես» հատուկ կոնստ-

րուկտորական տեխնոլոգիական բյուրոյում, որտեղ էլ իր մասկանացուն կնքեց ահաբոր աղետի օրը: Հովհաննեսն ապրում էր հարազատների ու ընկերների հոգսերով, սիրում է օգնում էր նրանց: Ժողովրդավարական և արցախյան շարժման գործուն մասնակիցներից էր, հայրենասեր բառիս իսկական իմաստով: Միջին ընկեր, ոչ մի օր չի խամրում քո հիշատակը, առօրյա հոգսերը չեն մոռացնում հիշողությունները՝ երջանիկ, ուրախ ու անհոգ, բայց արդեն անկրկնելի:

Հայաստանի երկրաշարժին նուիրում. Լուսանկարչական Գիրք Մր Երազանք Առավ

ԳՅԼԻԹ (Վերմոնտ) - Ֆրանսիական «Փայլանքի» հրատարակչատունը, որ վերջինս, հրատարակած էր հայ լեզվագիտության ֆրանսերենի թարգմանած գործեր, լույս ընծայած է նաև յուրյան լուսանկարիչ Անթուան Ահուճեանի Հայաստանի երկրաշարժին նուիրված լուսանկարները լուսագրքից հիմա մը, որ կը կրէ «Մառին տանի» կրակը խոչընդոտը: Գիրքը կը բացուի խոչընդոտ մաշակած նշանուր գրագիտ Ալպերթո Մորավիայի նուիրանով, զոր հեղինակը խոսած է Երևանի մէջ, 1958ին: Անթուան Ահուճեան Հայաստանի երկրաշարժին նուիրվազէս հոգ քաջած է Հայաստան եւ մասնակցած մարդասիրական աշխատանքին, ուր իր աշխատանքին առնիթեր տարած է լուսանկարչական աշխատանք, նոյնպէս այցելելով Արցախի ու յատ-

կազմէ Լուսանկարչական Գիրք Մր Երազանք Առավ կը նկատուի իր լուսանկարչական աշխատանքը: Գիրքը կը պարունակէ 143 լուսանկարներ եւ սեպտեմբեր 1990 թ. հրատարակուող լուսանկարչական գիրքի մասին: Ալպերթո Մորավիա, որ վերջինս մաշակու, հեռուէն զրած է իր 1958ի գրուքիան մէջ: Երեւոյր է բաշտարել զգացական այն մթնոլորտը, որ ինչպէս աղ-գային հրաբուխի մը յաւան կ'եռեռնի միւսերու եւ դուռտերու տակ, ինքզինքը զգալի կը դարձնէ այս ծագովորդին բոլոր շարժումներուն եւ խօսքերուն մէջ:

LE FEU SOUS LA GLACE
Arménie 1989-1990
photographies
Texte d'Alberto Moravia
ANTOINE AGOUDJIAN

«ԿՈՒՄԱՅՐԻ» ԹԵՐԹԻ ԽՄՐԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՆՁՆԱՆՈՒՄԻ ԿՈՄՍՅՐՈՒ ԲԱԶՎԱՏԻ ՅՊԱՐԱՆ, ՄԱԾԱՅԱՆ Փ. 47